

Pote kole pou dechouke kolera, se pa yon maladi ki atrapan...

Moun ki travay nan ti jounal sila

Chéf redakté
Antoine Hubert Louis

Redakté / korekté
Élisabeth D. Labranche

Redakté / Responsab distribisyon
Yves Junior Édouard

Desen ak grafik
Chevelin (chevelin@yahoo.fr)

EDITORIAL

Kolera (2)

Mezanmi, youn di lòt : kolera se yon maladi natirèl menmjan ak lafyèv, grip, tèt fèmal elatriye. Se pa fètch ni kout poud ki bay li. Se kay doktè pou n mennen moun nou sipèk ki trape kolera. Menmjan nou di se pa goudougoudou k touye moun se beton k mal kofre k touye moun, se pa kolera li menm ki pote moun yo ale. Se dlo moun nan pèdi a ki lakòz li mouri trapde.

Si fanmi, vwazen osnon zanmi yon moun ki trape kolera pran bonè, moun sa ap geri byen fasil. Sa vle di, depi yon moun gen dyare, ba li sewòm oral prese prese epi mennen l nan sant ki prè lakay li a. Malad la pa ta dwe rete plis pase 2 jou nan « Sant Tretman Kolera (CTC) » kote yo mennen l al pran swen an.

Se yon timikwòb touzwit moun ki li nan tlièt fen rele vibriyo-kolere ki bay maladi kolera a. Se sèl si yon moun fè neglijan mete men l, oubyen nenpòt lòt bagay sal nan bouch li, li ka trape kolera. Kidonk, se sèl nan bouch moun pran kolera.

Se yon devwa pou youn ede lòt paske, lè yon moun trape kolera, li santi l fèb epi l gen dòmi nan je. Si yon moun ki gen dyare ak vomisman ap fè enkredil, si li pa vle bwè sewòm oral epi ale nan Sant tretman kolera ki piprè a, se pou n fòse l.

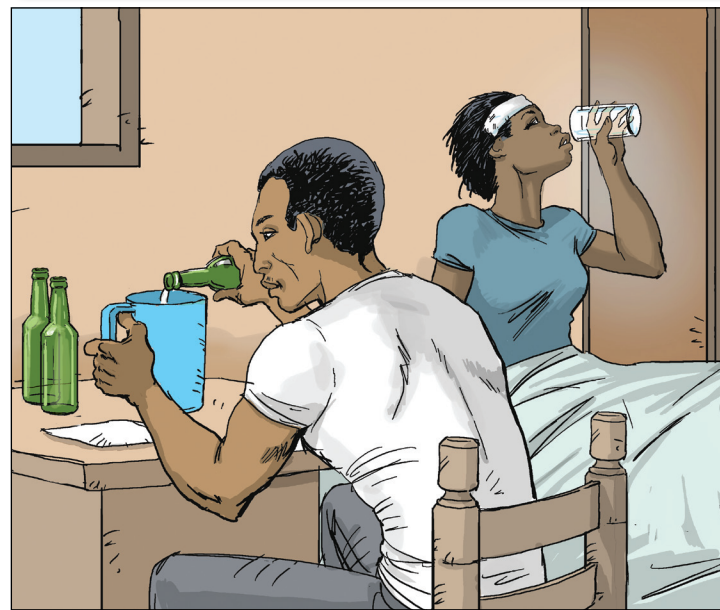
Pa gen okenn danje pou n manyen epi pote konkou bay yon moun ki trape kolera. Senpman, toujou byen lave men nou ak savon ak dlo ki trete ak akwatab, klò oubyen klowòks. Toujou byen lave tout fwi ak legim epi byen kuit tout sa n ap manje. Gen twa bagay kolera pa vle wè tankou : **lijyèn, chalè, klowòks** oubyen **akwatab**. Depi l wè twa bagay sa yo, kolera kraze rak.

Mezanmi, gen Sant pou trete kolera (CTC) nan tout 10 depatman peyi a. Si w pa konnen ki kote yo ye, rele nan nimewo *300 pou w ka jwenn bonjan enfòmasyon. Si moun nan pa twò grav nou ka kouri avè l nan Sant Reyidratasyon oral (CRO). Sant sa yo la pou bay moun ki pran kolera yon premye sipò avan yo ale lopital.

(CRO) yo ap reyidrate moun k ap pèdi dlo epi rele lakwa wouj pou mennen yo nan Yon (CTC). Pou yo sèten moun ki rive nan « Sant reyidratasyon oral » yo se kolera yo genyen tout bon vre, yo fè yon ti obsève yo pandan yon dezèdan nan sant la. Si se kolera moun sa a trape tout bon vre, yo rele Lakwawouj vin chèche l.

Se pa kout poud ki bay kolera. Se yon maladi tankou tout maladi nòmal. Moun k ap trete dlo ak klò, akwatab oubyen klowòks yo, se pa pwazonnen yo ap pwazonnen dlo yo. Se kolera yo ap ede n kwape.

Pa bliye, mikwòb kolera a pè twa bagay : **chalè, cklowòks** (jif oubyen akwatab) ak bonjan pwòpte.

1 Si yon moun ou trape kolera, ou pa bezwen sezi ni panike. Se vre kolera malouk anpil, men, depi nou pran bonè, li ka trete nan detantwamouvman !

2 Gade imaj ki agoch fraz w ap li a byen pou w ka konnen kijan pou w prepare sewòm oral pou yon moun ki trape kolera. Pran twa ti boutèy kola menm gwosè ak sa w wè nan imaj la. Ranpli yo ak dlo ki trete ak akwatab, jif oubyen 5 gout klowòks. Vide dlo sa a nan yon veso ki byen lave ak dlo ki trete, epi mete yon sachè sewòm oral nan dlo a.

3 Si w pa gen sachè sewòm oral, mete twa gwo kiyè sik ak yon tipense sèl nan dlo a, ba malad la bwè l epi mennen l lopital prese prese.

4 Si w fè tout sa nou di w yo, ou ap sove lavi tout moun ou renmen epi k renmen w. Kolera pa atrapan, epi l fasil pou trete si nou aji ak ladrès ak devouman. Si nou tout pote kole, n ap rive dechouke kolera.

PALE, POU ZÒT PA PALE POU OU !

Yon bon sitwayen/sitwayèn, se yon moun ki gen bonjan enfòmasyon sou zafè peyi l. Se yon moun ki pa dakò zòt pale pou li. Li konprann menmsi nou pa dakò sou tout bagay nou tout gen dwa pale san n pa joure youn lòt. Se sa demokrasi vle di. « **Demokrasi se maryaj dwa ak devwa** », menmjan Kòkòt ak Figawo.

Boutofen, si w derefizè pale, se zòt k ap toujou pale pou ou. La lwa rele sa « **Libète pou chak moun di sa yo panse, sa yo renmen oubyen pa renmen, sa yo santi, sa yo vle osnon pa vle. Men sa pou w fè pou w pale pou ou epi palè pou zòt...** »

1) Rele nan *300 pou mande bonjan enfòmasyon sou maladi kolera a.

2) Voye yon sms gratis ticheri sou 177 nan sant Noula pou w di kijan kan kote w ye a ap viv. Pa janm bliye di nan ki komin, nan ki ri epi nan ki kan oubyen katye w ap viv.

3) Yon bon sitwayen dwe nan yon gwoup, komite ak òganizasyon katye kote yo reyni epi pataje bonjan enfòmasyon yo chak genyen sou divès kalte koze. Fòk nou mete tèt nou ansanm pou n reflechi sou pwoblèm kominote nou yo genyen epi chache solyosyon dirab nan bonjan tèt kole. « Men anpil, chay pa lou » !

4) Radyo kominote yo se vwa popilasyon lokal yo. Objektif yo se ede lokalite yo konprann anviwonman yo pibyen, yon fason pou moun yo kapab pran bonjan desizyon pou zòn yo. Ou gen devwa ede lòt moun konprann anviwonman yo tou. Chak fwa w aji konsa, ou jwe wòl yon « Jounalis kominote » !

5) Toujou ekri lèt pou w mete nan tibwat ki nan kyòs yo. Si w pa ka ekri, mande yon moun ekri pou ou.

6) Si w gen bon lide ou anvi pataje ak tout moun ki nan lokalite ou a, pou w ka fè sa, monte yon asosyasyon, anime yon gwoup, patisipe nan yon komite oubyen òganizasyon katye k nan zòn ou ye a. Si w vle pale ak plis moun toujou, ou ka ale nan yon radyo kominote pou w mande pale.

7) Vizite epi fè kòmantè sou citizenhaiti.org oubyen sou [#twitter](https://twitter.com/citizenhaiti) : [Facebook.com : sitwayenayiti](https://www.facebook.com/sitwayenayiti).

Zanmi yo ekri nou...

MWEN SALYE NOU NAN NON RONDYE KI GEN TOUT POWWA A.

MESYEDAM KI RESPONSAB YO, NOU MENM NAN KAN RATIMA MWEN MANDE NOU YON TIKOUT MENM NAN NON KAN RATIMA NOU PA JAN M JWEN ANYEN. SOF KE SE TI DLO SÈLMAN YO BAN NOU. NAN NON PA MWEN, MWEN MANDE NOU YON TI ED YON LÒT FWA ANKÒ, MWEN GEN 2 PITT, FANMI YO TE MOURI NAN TRANBLEMANN TÈ A. SE MWEN SÈL RONDYE TE BAY LAVI, MWEN DI L MÈSI POU SA.

NOU ANBA PRELA, MAYENGEN, ANNIPYE, KRİKET AK KOKORAT AP PLEDE MÒDE NOU NAN KAN RATIMA ALAFENDEFEN, MWEN TA RENMEN NOU BA MWEN YON TI TRAVAY.

MÈSI

HACULÈNE R.

Jedi 10 fevriye 2011,

Frèm sè m nan OIM,

Koutiman nou ye ? Mwen menm mwen pa pi byen ni pi mal. Mwen ekri nou se pou m di nou mwen pa kapab ankò. [...] Depi jiyè lane pase, lè yo t ap leve moun nan kan Fleryo yo, yo te di m si m pa vle ale nan Koraj Seslès nou ka swa ranje kay mwen ki kraze a osnon fè yon ti chèltè sou tè m nan pou mwen. Mwen rete Tabà 27, mwen gen 50 lane, mwen domaje nan pye, mwen pa ka travay ankò. Vye kay la ap kraze plis chak jou, mwen fè foto yo voye pou nou, alès ; se nou ki va deside kilè, koman n a vini fè ti chèltè a pou mwen sou tè m nan.

Mwen priye nou angras, mwen pa ka moute ankò nan lapli anba tèl koule, ni kontinye viv ak kè sote anba blòk kraze sa yo ki ka tonbe sou mwen nenpòt lè. Mwen voye kèk foto kay la ak mwen konpe devan li ak kopi kat OIM te ban mwen an. M ap tann repons nou, m konte sou nou.

Se nou kat ki ap viv nan kay la, mwen menm, 2 pitit mwen ak yon sè m.

MÈSI

